

Emakumeek hedabideetan hitza hartzeko giltza

Genero ikuspegitik hedabideetan ematen den desorekari erantzuteko lanean buru-belarri ari dira Eider Olazar Elduaien eta Oihana Etxebarrieta Legrand kazetariak. *Emakumeok kazetarion agendan: euskal emakume adituen biltoki digitala* proiektuarekin, Berria Fundazioaren beka jaso zuten urtarrilean eta 2015erako martxan izanen da Gabilitza datu-basea.

| EIDER MADINA BERASATEGI |

HEDABIDEETAN emakumeen presentzia areagotu eta gogoetarako bidea zabaltzeko asmoz ekin zioten egitasmoari. “Bi helburu bete nahi ditugu. Batetik, kazetarietzako tresna erabilgarria sortu, eta bestetik, kontzientziazio lana egin. Orain arte hedabideetan lekurik izan ez duten ahotsei fokua ipintzea da asmoa”, azaldu du Olazarrek.

Eredu maskulinoa lehen lerroan

Komunikabideetan gizonen eta emakumeen hartzen duten lekua ez da parekidea. Lehenak aditu bezala agertzen dira eta “seriotzat” ditugun gaiez mintzo dira. Emakumeak aldiz, bigarren planoan ageri ohi dira eta “garrantzi gutxiagoko” gaiak lantzen dituzte, “bigunagotzat” hartzen direnak, aisia edo kultura kasu. “Jendartearen iruditegian eragina du horrek, publikoak errealtatearen argazki desitxuratua jasotzen duelako. Badirudi emakumeek ez dakitela ekonomiaz edo zuzenbidez”, kexu da Etxebarrieta.

“Iritzi-emaileen figura ere maskulinoa da, oro har. Irrati eta telebistetako tertulietan nork bere iritzia emateko modu bortitzean hartzen dute parte hizlariak. Emakume asko ez da testuinguru horretan eroso sentitzen eta parte hartzeari uko egiten dio, nahiz eta jorratuko den gaiaren inguruan asko jakin”, adierazi du Olazarrek. “Beste asko berriz, ez daude ahaldunduta eta ez dute euren burua aditu gisa ikusten”, gehitu du Info7 irratiko esatariak.

Adituak eta arituak

Egungo adituaren figura zalantzan jarri eta eraldatu nahi dute proiektuaren egileek.

Haien esanetan, “klase ertain edo altuko gizon zuriena da hitza hedabideetan, ikasketadunak gehienak. Medioek eta jendarteak horiek kontsideratzen ditu aditu”. Molde hori irauli nahian, edozein esparrutan esateko edo erakusteko zerbait duten emakumeak ikusaraztea da agendaren xedea.

Ikasketa akademikoei lotutako tituludunez gain, norbere bizipenek emandako jakinduriaren jabe direnak ere aditu direla uste dute Olazarrek eta Etxebarrietak. Ildo horretan, *aritu* eta *aditu* horien esperientziak belaunaldi berriei

transmititzeko beharraz mintzatu zaizkigu. “Etxekoandre asko makroekonomian ez dira adituak izango, baina eguneko ekonomia, lan erreproduktiboa eta zaintza inork baino hobe ezagutzen dituzte. Asko dugu haiengandik entzuteko eta ikasteko”, dio Etxebarrietak.

“Aurpegi eta ahots berriei atea irekitzeak gai berriak lantzeko aukera zabaltzen du.

Hedabideetan ikusezin diren

gaiak azaleratu eta esparru pribatuan gelditzen diren gaitegiekin argia ikusiko dute; eta horrek errealtatea ulertu eta erakusteko beste bide batzuk eskainiko ditu”, uste du Olazarrek.

Subjektu pasibotik aktibora

“Hedabideetan subjektu pasibo gisa agertu ohi dira emakumeak sarri. Haiei buruz hitz egiten da, haiei ahotsik eman gabe. Protagonismorik bilatu nahi ez izatea eta lehen lerrotik aldentzea eragiten du horrek”, gogorarazi du Etxebarrietak. Olazarren aburuz, “emakumeek subjektu aktibo izatera pasa eta komunikazioan protagonismoa hartzen duten heinean egingo dute euren lekua jendartearen”.

“Gai ‘serioak’ gizonen jorratzeak jendartearen iruditegian eragiten du, errealtatearen argazki desitxuratua ematen du. Badirudi emakumeek ez dakitela ekonomiaz edo zuzenbidez”

Oihana Etxebarrieta Legrand

Oihana Etzebarrieta (ezkerrean) eta Eider Olazar. Erabiltzaileek eurek elikatu ahalko dute datu-basea. Emakume bakoitzaren fitxa ahalik eta gehien osatzeko haien inguruko bideoak, idatziak, egindako lanak eta proiektuak igotzeko tarte eskainiko du webguneak, baita aditu berriak proposatu eta haien kontaktuak txertatzeko aukera ere.

Finean, exijentziarekin zerikusi handia du horrek guztiak. “Emakumeok auto-exijentzia gain, kanpo exijentzia izugarria dugu. Jendar-teak ez die berdina eskatzen emakumei eta gizonei”, dio Etzebarrietak. “Musika jarriko nuke horren adibide. Taldeetan tresnaren bat erdipurdi jotzen duten milaka gizonezko aurki ditzakegu, konplexurik gabe igotzen dira ohol-tzara. Emakumeek aldiz oso ongi jo behar dute bateria, baxua edo dena delakoa taula gainera igotzeko. Berdin autoarekin ere. Emakumeok gaizki gidatzen dugula orokortu da jendar-tean, istripu gutxiago izaten ditugula frogatua egon arren. Besteei demostratu beharra eta gure burua justifikatzen ibiltzea nekeza da, oso”, gaineratu du hondarribiarrak.

Olazarrek ere hala uste du: “Esparru publikoan aritzeko segurtasun falta dakar horrek. Zuzenekoei beldurra, kamera eta mikrofono aurrean jartzeko erreparoa edota idazteko ziurtasun eza”.

Herri hedabideetan kezka

Euskal kazetarien sektore batean badago gaiari heltzeko interesa eta ardura. Horren erakusgarri izan da orain pare bat aste UEUK antolatutako *Generoaren tratamendua kazetari-tzan. Lanerako tresnak eta estrategiak* mintegia.

Etzebarrieta irakasle aritu zen bertan eta azpimarratu duenez, “ikastaro oparoa izan da. Hurbildu direnek jarrera aktiboa izan dute eta aurrera begirako proposamen interesgarri ugari egin dituzte. Komunikabideak elkarrekin antolatu eta hainbat gai modu berean jorratzeko ideiak atera dira. Esaterako, zaintzaren gaia ekonomian lantzeko ideiak onarpen zabala jaso du”.

“2012ko Topaketa Feministetan gai horri heldu genionean ohartu ginen hainbat emakume kazetarik haien gain hartzen zutela euren hedabideetan emakumeen presentzia areagotzeko ardura. Horrek zama handia suposatzen du, eta baliabideak sortzeko beharra ikusi genuen”, dio Olazarrek.

Hortaz, euskal hedabideen eskari bati erantzun nahi dio proiektuak. “Herri komunikabideetan gogoia badago joera aldatzeko, baina tresnak behar dira kazetariari laguntzeko”, gehitu du tolosarrak. “Egungo kazetari-tzaren azkartasuna medio, hausnarketarako tarte txikia dago eta bide errazenera jotzen dugu maiz, betiko diskurtsoetan eroriz”.

Ildo horretan gida elektronikoa aurkezteaz gain sentsibilizazio eta formakuntza saio batzuk eskainiko dizkiete interesa duten kazetariari. Erreminta nola erabili erakutsi eta

Erabiltzaileek elikatuko duten tresna

GABILTZA izena hartuko du atariak, mugimendua, dinamismoa eta aurrera egitearen ekintza irudikatzen. “Geldirik ez gaudela, bagabiltzala adierazi nahi dugu. Gainera *bil* horrekin erabiltzaile eta adituen biltoki izaera islatu nahi da”, azaldu du kazetari hondarribiarrak.

Euskal Herri osoko adituak biltuko ditu egitasmoak: euskaldunak eta erdal hiztunak, feministak eta euren burua feministatzat ez dutenak, baina esparruren batean edo bestean zeresana izan dezaketenak. Oraindik ez dute aditu kopurua zehaztu, baina ahalik eta datu-base aberatsena sortu nahi dute. Horretarako, erabiltzaileek eurek elikatuko duten sistema ipiniko dute martxan. Datu-baseko

emakume bakoitzaren fitxa ahalik eta gehien osatzeko haien inguruko bideoak, idatziak, egindako lanak eta proiektuak edota elkarriketak igotzeko tartea eskainiko du webguneak, baita aditu berriak proposatu eta haien kontaktuak txertatzeko aukera ere.

Web orriaren diseinua eta antolaketa zehaztuta dituzte jada. Bilatzailea eta atalak finkatuta, informatika alorra lantzen dabilta egun. Besteak beste, aditu eta arituen kontaktuak, albisteentzako txokoa eta dokumentazio esparrua jasoko ditu atariak. Kazetariez gain, herritar ororentzako tresna izatea du helburu, eta horregatik, formaziorako txokoa ere izanen du Gabiltzak. Generoaz kaleratutako txostenak,

eztabaidak, hitzaldiak eta mahai-inguruak iragarri eta ipi-

niko dira bertan. Hala nola, hizkuntzaren erabilera sexista saihesteko gidak. Gestio lana eta alderdi juridikoa ere lotu dituzte, Datuen Babeserako Legeak arautzen dituen zehaztapenek berebiziko garrantzia baitute halako zerrendetan.

Harreman sarea osatzeko eta akordioak bilatzeko baliatuko dute uda. Hainbat esparrutako kolaboratzaile eta “aliatuak” bildu nahi dituzte ahalik eta sare handiena sortzeko. Jada akordio sendoa lortu dute UEUrekin; ondorioz Inguma, Euskal komunitate zientifikoaren datu-basea, elkartrukerako lagun izanen dute. EHUko Berdintasun Zuzendaritzarekin ere harremanetan daude, eta askotariko herritarrekin hasiak dira elkarlanean. Irailean hasiko dira webgunea adituen fitxekin osatzen eta urte amaierarako bukatu nahi dute proiektua.

genero ikuspegia modu egoki eta eraginkorrean lantzeko hainbat gako emanen dituzte.

Bestalde, proiektua garatzeko bi eredu aurrekari erabili dituzte erreferentzia gisa: Sevillako emakume kazetarien taldeak orain bi urte osatutako 300 emakume adituen gida digitala eta Britainia Handian sortutako The women’s room egitasmoa.

Borondatetik konpromisora

Egileen arabera, zenbait gauza aldatzen ari dira azken urteotan, baina lan handia dago aurretik. “Ohartu gabe bada ere, sistema patriarkalaren moldeak erreduzitzen ditugu etengabe. Kazetaritzan ere eguneroko ogia dira –dio Etxebarrietak–. Horregatik iruditzen zaigu kontzientziaziora

“Ahots berriei atea irekitzeko gai berriak lantzeko eta esparru pribatuan gelditzen diren gaitegiek argia ikusteko aukera zabaltzen du. Errealitatea ulertu eta erakusteko beste bide batzuk eskainiko ditu”

Eider Olazar Elduaien

bezain garrantzitsua dela urratsak ematen hastea. Garrantzitsua da kazetariak estereotipo sexistak eta genero rolen banaketa saihestea”.

“Egia da ereduak aldatzen ari direla eta medioetan emakumeen presentzia areagotzen ari dela, baita orain arte gizonezkoenak kontsideratuak izan diren esparruetan ere. Baina kirol albisteak beti bezalakoak dira oraindik ere, aurkezlea emakumea izanagatik”, kritikatu du Olazarrek.

Kazetari tolosarraren ustez, zuzendaritza edo ardura postuetan emakumeak ari diren hedabideetan, beste sentsibilitate bat nabari da;

gaitegia zabaldu eta beste balore batzuk lehenesten dira. “Ez du esan nahi beti hala denik, baina ikuspegi parekideagoa egon dadin laguntzen du”.

Etxebarrietak azpimarratu du, azkenik, gaiak genero ikuspuntuarekin lantzea ezin dela kazetari bakar batzuen esku gelditu: “Hedabide baten lana bermatzeko medioaren ildo politikoaren baitan txertatu behar da ikuspegia,

eta alor guztietan aplikatu. Lan egiteko eran, edukietan, lankideen arteko harremanetan eta gaien tratamenduan”.

